

De school aan de Schoterstraat.

Verzoekschrift aan de gemeenteraad van Haarlem 1890.

Aan den Raad der Gemeente Haarlem.

Geven met verschuldigden eerbied te kennen, ondergeteekenden, allen inwoners der gemeente, dat zij zich wenden tot Uwen Raad met het eerbiedig doch dringend verzoek, dat het Uwen Raad behagen mogen, terug to komen op het besluit, gevallen in Uwe vergadering van den 16en April LL; en alsnog to besluiten om de school voor kosteloos lager onderwijs to plaatsen op het open liggende stuk grond op de Parklaan, omsloten door den „Phoenix" ten noorden, de Friesche Varkenmarkt ten oosten, en de openbare straat langs de Parklaan ten zuiden.

Ondergeteekenden gronden dit verzoek op de navolgende overwegingen:

le. Het door U aangewezen stuk grond aan de Schoterstraat heeft eene ongunstige ligging. De Schoterstraat is smal; zij kan ter plaatse waar de school moet komen, niet veel verbreed worden, zonder dat de ruimte achter het schoolgebouw to beperkt worde. De school kan niet anders worden gebouwd dan met den voorgevel langs de straat; dien ten gevolge komen al de ramen gekeerd naar het noorden, dat wit zeggen, de zon schijnt nimmer in de schoolvertrekken.

Ondergeteekenden zijn van meening, dat dit gebrek aan zonneschijn zeer nadeelig werkt op de gezondheid en den groei der schoolkinderen en deswege aanleiding geeft tot stoornis der verstandsonwikkeling en tot toename van het schoolverzuim. Het is ons bekend, hoe Uwe Raad weinige jaren geleden een gebouw heeft aangekocht, staande aan de Rolhuizen; dit eenig en alleen om het of te breken, ten einde aan de bloemen en gewassen in de stadskweekerij den noodigen zonneschijn to verschaffen. Uwe Raad zal toch niet aan de kinderen onthouden, wat hij aan de bloemen gaf; eene moeder geeft haar borst aan haar kind, maar water aan hare bloemen.

Uit Haarlem's Dagblad van 1890

29 April:

DE SCHOOL IN DE SCHOTERSTRAAT.

In 1890 besloot de gemeenteraad over te gaan tot den bouw van de school in de Schoterstraat. Er waren aanvankelijk heel wat bezwaren, want men had uitgerekend, dat 2/3 van de leerlingen op hun weg van huis naar school een der overwegen aan den Kruis- of Jansweg moesten passeeren. Dit werd nog al gevaarlijk geacht. Maar de raad stapte over dit bezwaar heen uit de overweging, dat „binnenkort" de spoorbaan verhoogd zou worden, zoodat dan de overwegen zouden vervallen.

Maar het duurde na 1890 nog langer dan 20 jaar voor die verkeersverbetering er kwam. Het „binnenkort" was weer eens een rekbaar tijdsbegrip geweest.

Het is te voorzien, dat na de uitvoering der groote spoorwegwerken, omschreven in uw Raadsbesluit van 19 Februari j.l., de toestand der Schoterstraat ten eenenmale zal veranderen. De gronden ten noorden der spoorbaan zullen alsdan aanmerkelijk in waarde rijzen. De huizen in de Schoterstraat zijn thans bijna alle van eene verdieping. Deze zullen vervangen worden door huizen van twee of meer verdiepingen. even hoog, of misschien hooger dan het schoolgebouw.

Het gevolg van dezen nieuwen toestand moet zijn, dat de schoolvertrekken, behalve van zonneshijn, ook beroofd zullen zijn van licht en lucht. Zij zullen alsdan alleen geschikt zijn voor hetzelfde doel als het pakhuis in de Kralensteeg. Indien de stad zich ten noorden van de spoorbaan krachtig gaat uitbreiden - wat de vrucht moet zijn van de tonnen gouds door de Gemeente aan de spoorwegwerken ten offer gebracht - indien alzoo de grond gelegen tussen den Kloppersingel, het Noorder-Buitenspaarne, de Noordgrens der gemeente en den Schooterweg zich ontwikkelt tot een nieuwe stadswijk, dan moet de Schoterstraat een der drukste verkeerswegen worden van Nieuw-Haarlem - en dat niet alleen voor voetgangers, maar en vooral voor allerlei soort van rij- en voertuigen.

De school zal alsdan volkomen onbruikbaar worden; want ook al houdt men de ramen altijd dicht, dan zal toch het geraas onderwijzers en kinderen voor elkander maken volkomen onverstaanbaar. De school zal alsdan moeten worden gesloten en misschien nog slechts bruikbaar zijn, als bergplaats voor brandblusmiddelen. Dit even wel niet zonder aanmerkelijke wijziging van inrichting, zoodat ondergeteekenden meenen niet te veel te zeggen, als zij beweren, Dat de kosten van schoolbouw en schoolinrichting met den aankleven van dien bijna geheel verloren zullen zijn - een verlies van ongeveer een halve tonne Gouds.

2^e Thans is dat stuk grond niet anders dan met groot gevaar to bereiken voor kleine kinderen, onbegeleid door groote menschen: a. Het is overbekend dat de overweg over de spoorbaan aan de zijde van den Jansweg al sedert jaren op sommige oogenblikken van den dag levens gevaarlijk is. Indien de kinderen ter schole moeten gaan ten noorden van de spoorbaan zal er niet alleen groot gevaar bestaan voor hen zelve, maar ook grooter gevaar dan thans voor de volwassenen, die de spoorbaan oversteken: Hoe zal het met de kinderen gaan? De ouders die wenschen dat de kinderen tijdig op school komen, moeten rekenen op oponthoud aan den Overweg: zij zenden hunne kinderen van huis [denk bijvoorbeeld aan de woningen in de Klerksteeg bij het Donkere Spaarne niet veel later dan acht uur. Deze kleine dreumesen loopen langzaam, en spelenderwijs; zij zijn omstreeks half negen aan den overweg. Nu is een van beide mogelijk: - de overweg is open en de kinderen gaan zonder verlet verder. Dan zijn ze denkt men aan het grootste gevaar ontkomen. Och neen! Het stoompaard kan hen niet meer overrijden Maar thans dreigt een ander gevaar: verdrinken. De kindertjes loopen over het Bolwerk langs villa Stamboul en komen dan aan het lage pad langs het oude Jodenkerk-hof; de berm aan de waterzijde glooit ongevoelig: een raster of hek of haag of schutting is er niet, De kindertjes weten dat het nog een half uur is voor schooltijd; zij gaan spelen en zakken onder het spel natuurlijkerwijze of naar den kant van het verlokkelijke, maar helaars zoo verradelijke, water. Zal hier nimmer een ongeluk gebeuren? Zullen niet een of meer der kleinen in het water geraken, zonder dat hun speelmakkertjes hem missen; en verdronken zijn, voor dat een reddende voorbijganger toeschiet, voor dat de vaardige hand der Haarlemsche politie hulp biedt? Zullen er dan niet kinderlijkjes worden opgevischt van verdronken schoolgangertjes, kleine slachtoffers van der ouderen afkeer van het zoo diep verfoeide schoolverzuim? Deze kleinen zullen de school nimmer meer verzuimen. B. De kinderen komen voor den overweg: de slagboom is neergelaten. De talrijke treinen die aankomen en vertrekken tusschen half negen en negen uur rollen met te korte tusschenpoozen dan Oostwaart dan Westwaart. Soms haalt de wachter den slagboom op. Gaan de kinderen er dan over? Wel neen dat waagt de wachter niet; en waarom niet? Als een der kleinen struikelt en onder de machinegeraakt ligt 's-Wachters ontslag gereed: hij zelf verhuist naar de strafgevangenis - en terecht want hij is nalatig geweest in zijn plicht door to groote dienstvaardigheid. Laat hij dan niemand over? Jawel de volwassenen - wat gebeurt intussen? De kinderen hoopen zich op aan de Zuidzijde van den overweg bij den slagboom. Maar behalve de kinderen rijtuigen vrachtwagens handwagens stootwagens duwwagens kruiwagens

trampaarden; soms runderen schapen, meestal ook honden, een enkele maal krijgieden te paarden te voet. Het aantal kinderen groeit steeds en klimt [volgens Burgemeester en Wethouders] tot ongeveer vierhonderd vijftig. Daar gaat eindelijk de sluitboom op. Nu wit alles te gelijk over; alles heeft even grooten haast; de kinderen uit vrees dat de schooldeur reeds gesloten is; de mannen, de vrouwen om de schade van dat oponthoud te derven. Vergeet daarbij niet dat ook aan de Noordzijde van den overweg een ongeduldige menigte staat van voetgangers en ruiters soms met rundvee en wolvee dikwijls met keffers en Ulmerdoggen. Alles dringt op in haast, in overijling; want, straks valt de slagboom weer neder; er is al weer een trein in aantocht, of een machine die over den wissel moet, of een spoorwagen door witkielen geduwd, die wegens plaatsgebrek aan den trein moet worden bijgezet. Wie moet onder dit haastige gewoel de orde bewaren? Een wachter, neen één wachter. Politie is nergens te zien. En al was de gansche politie van Haarlem aanwezig met Inspecteurs en Commissaris aan het hoofd... Dan zou dit slechts de verwarring vermeerderen, de ophooping vergrooten, de stemming verzwaren. Gelukkig er is geen politie. Slechts één man, de wachter, torscht een onmogelijken plicht. Wat nu gebeurt kan men zich nauwelijks voorstellen: men kan dit tooneel fotograferen, niet beschrijven. Zelfs niet schetsen op het doek. Zullen al de kinderen heelsheids en ongedeerd aan den overkant komen? Op deze vraag geven wij geen antwoord. Zoo is het voor negen uur voormiddags, zoo is het middags, want dan komen alle kinderen te gelijk voor den Noorderslagboom en daar staat geen Wachter. Veel erger nog na twaalf uur's middags. Dan komen de kinderen ook allen te gelijk, de vier honderd vijftig kleinen voor den onbewaakten Noorderslagboom. Dan is het drukker dan op eenig ander oogenblik van den dag op den Jansweg. Dan gaat het werkvolk schaften, want dat eet niet om halfzes maar om twalf uur, halfeen: Dan staat ook dikwijls daar aan den overweg, gevolgd door een lange rij van koetsen, de wagen des doods. Zal die wagen soms een der kleinen medenemen?

3e. Nog gevaarlijker wordt de toegang tot de school aan de Schoterstraat, indien de groote spoor-wegwerken in staat van uitvoering zullen zijn. Wanneer dit gebeuren zal, is niet met zekerheid te zeggen; alleen dit is zeker, dat het niet meer in 1890 geschieden kan; of het zal afloopen in het jaar 1891 is een vraag, waarop men het antwoord schuldig moet blijven. Intusschen is één ding zeker. Als het werk wordt uitgevoerd, zal men niet de beide tunnels tegelijk gaan maken, maar eerst den een en dan den ander. Stel, dat men eerst maakt den tunnel aan de voornaamste straat, aan den Kruisweg, dan zal de overweg aan de Kruisstraat tijdelijk worden opgeheven; dan zal de overgang aan den Jansweg ook worden bezwaard met de drukte, die anders aan den Kuisweg heerscht. De toestand zal veel gevaarlijker wezen dan thans; dan is het bijna zeker, dat er ongelukken zullen voorkomen. Mogen de 450 kleine kinderen hieraan worden gewaagd? Niemand zal zich gaarne hiervoor verantwoordelijk stellen. Het lijdt dan ook geen twijfel, dat Burgemeester en Wethouders aan dezen overgangtoestand niet hebben gedacht. Ook zij zullen deze verantwoordelijkheid niet willen dragen.

4e. Gesteld, dat het werk is uitgevoerd, dat de tunnel is voltooid, dat de paardetram is doorgetrokken tot aan het Spaansch Vaartje. Dan is de toestand verbeterd, dan kan de spoorwagen niemand meer overrijden. Zou dan alle gevaar geweken zijn voor de kleinen, die de school in de Schoterstraat moeten bezoeken? Verreweg de meesten, die dit lezen zullen zeggen: ja. - En toch is dit zoo niet. Dit gevoelle men bij eenig nadenken. Wat toch zal de toestand zijn? De tunnel zal hebben verhoogde voetpaden; in het midden een rijweg,

Waarin de rails van de tram. Over dien reiweg zal niemand mogen loopen. Alle voetgangers zullen het verhoogde pad moeten volgen, - en dat wel, om gedrang en verwarring te vermijden, steeds rechts moeten houden. Dit zullen ook de 450 kinderen moeten doen, die zich even over twaalfen en even over vieren aan de noordzijde van den tunnel moeten bevinden.

Zal daar dan iemand aanwezig zijn, om de orde te handhaven, om de kinderen te beschermen tegen het gedrang der groote menschen, - om te zorgen, dat de kinderen niet komen op den rijweg en zich blootstellen aan het gevaar van paarden en wagens en van alles wat zich verder op den rijweg bevindt? Veroorzaakt men niet opzettelijk gevaar, door dit groote aantal kinderen te noodzaken op hetzelfde oogenblik ongeveer den tunnel door te gaan? Hoe zal het zijn bij slecht weer, bij regen en wind, bij hagel en sneeuwjacht. Hoe bij ijzel? Aan dit alles is natuurlijk door niemand gedacht, Van al degenen, die er zoo sterk voor zijn, om de nieuwe school te plaatsen aan de Schoterstraat.

Hebben wij nu duidelijk aangetoond, dat er thans groot gevaar is, dat het gevaar nog grooter zijn zal tijdens de uitvoering der Spoorwegwerken, dat het gevaar zal blijven bestaan ook na het bouwen van den tunnel? Ons dunkt: zeer zeker. Wij hebben der halve alle redenen om ons te wenden tot Uwen Raad met het ernstig en dringend verzoek de school te plaatsen aan deze zijde van de Spoorbaan. Om welke redenen is de plaats door de school commissie aanbevolen verre verkieslijk: het uiteinde van de Parklaan?

A. men heeft daar de ruimte. Het schoolgebouw kan geplaatst worden, zooals het 't bete uitkomt voor den licht-inval. Er zijn geen hinderlijke belendingen. Het gebouw staat geheel op zichzelf. Er is ruimte in overvloed voor een overdekte speelplaats, voor een open speelplaats, voor een schoolbad enz. enz. Het is een stille buurt. Er is weinig levendigheid op straat, ook weinig gerij, geen geruchtmakende drukte, niets wat het onderwijs stoort. Voor de kinderen die ter school komen en die de school verlaten zijn er ruime straten en grachten. Nergens in het oogvallend bezwaar, gevaar opleverende. Er is aan het einde der Parklaan veel luchtverplaatsing, iets wat op de gezondheid der kinderen gunstig werkt. De beschikbare ruimte is zoo groot, dat er nog plaats genoeg overblijft voor andere gebouwen, zelfs van nog grooteren omvang.

B. Een ander voordeel is de goedkoopte. Men behoeft nu geen afzonderlijk bouwplan opzettelijk te maken; men kan overnemen het plan van school C aan de overzijde der Leidsche Vaart. Die school is gebleken zeer goed te zijn ingericht en te voldoen aan al de eischen van den tegenwoordigen tijd. Men bouwe aan het einde van de Parklaan een tweede geheel gelijksoortige school; men heeft daar zelfs ruimte genoeg, om de school zonder verdieping te bouwen, iets wat zeer vele voordeelen heeft. Welke bezwaren tegen dit terrein mogen bestaan met het oog op schoolbouw, kunnen wij niet na gaan. Zoo ze er zijn, dan zijn ze ontleend aan beschouwingen geheel vreemd aan dit onderwerp. Tenslotte herhalen ondergeteekenden hun verzoek, dat het Uwe Raad moge behagen alsnog de school te doen plaatsen aan het uiteinde der Parklaan bij het Sper!terrein „de Phoenix". Het werk zal door deze wijziging eer bespoedigd dan vertraagd worden. En al mocht het vertraging ten gevolge hebben, dan is die vertraging verre verkieslijk boven het groote gevaar, waaraan de kleinen worden blootgesteld. 't Welk doende, enz.

Haarlem, Mei/Juni 1890.

1960. School voor niiverheidsonderwiis. aan de Schoterstraat.

Een greep uit de jarenlange geschiedenis van het schoolgebouw aan de Schoterstraat.

- 1890: Ondanks grote bewaren werd een school gebouwd in de Schoterstraat nr. 4.
- 1923: Gemeente Haarlem besloot tot verbouwing van de school aande Schoterstraat 2.
- 1927: Leerlingen uit het stadsgedeelte ten zuiden van Pijnboomstraat en Kloosterstraat werden verwezen naar de scholen in de Schoterstraat. (School No. 27 en 28). Leerlingen ten zuiden van de lijn Korte Weg – Preangerstraat werden verwezen naar de scholen in de Overtonstraat en de Soendastraat.
- 1939: Vermelding in adresboek 1939-1940: Frans Hansschool, adres: Schoterstraat nr. 2
Openbare lagere School, hoofd der school R.M.v.d. Hart
- 1947: Wegens toenemend plaatsgebrek in het Triniteitslyceum aan de Zijlweg, werd in 1947 een dependance geopend in het schoolgebouw aan de Schoterstraat. Deze dependance werd op 2 september 1953 door het bestuur van de Nederlandse Provincie der Pater Augustijnen omgezet in een onafhankelijke school, het Mendel College.
- 1960: School voor Nijverheidsonderwijs
- 2012: Schoterstraat 4 ROC NOVA college; Schoterstraat 2 Lieven de Keyschool.

Interieurfoto van de school aan de Schoterstraat 1930.

Nieuw aangebouwd gedeelte. Schoterstraat 1930

Schoterstraat 2. 1910 zittend links op de grond Piet Strijbosch. Zittend op de bank 2^e jongen van links Frans (F.J.A.) Strijbosch. Reproductie Gem. Archief 1983.

Een oud verweerd bordje, nu nog te vinden in de poort.

De ingang van het gebouw in 2011.

De ingang van het gebouw in 1890.